

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

19 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Vladimir Timofti

Judecători - Anatolie Țurcan, Nadejda Toma, Elena Cobzac, Victor Boico,

judecând fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Călugăreanu Vitalie, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 octombrie 2018, în cauza penală privindu-l pe

Izbaș Ion xxxx, născut la xx xx xxxx, originar din r-nul xxxx s. xxxx, domiciliat în r-nul xxxx s. xxxx str. xxxx nr. xx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 13.04.2018 – 20.06.2018;

Instanța de apel: 17.07.2018 – 09.10.2018;

Instanța de recurs: 10.12.2018– 19.03.2019.

Asupra recursului declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Căușeni, sediul Ștefan Vodă din 20 iunie 2018, cauza fiind examinată în baza art.364¹ Cod de procedură penală, Izbaș Ion a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.290 alin.(1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa de 140 ore muncă neremunerată în folosul comunității.

Solicitarea procurorului privind încasarea de la Izbaș Ion a cheltuielilor judiciare în sumă de 2 100 lei a fost respinsă ca neîntemeiată.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, a constatat că la 06.03.2018, în cadrul efectuării percheziției în casa de locuit a lui Izbaș Ion, de către angajații poliției de frontieră din cadrul Direcției Regionale Est, a fost depistat, un cartuș cu calibru 5.45x39 mm.

Conform raportului de expertiză cu nr. 34/12/1-R-931 din 19.03.2018 s-a concluzionat că este un cartuș militar cu calibru 5,45x39 mm cu lovitură centrală, cu miez din metal dur, produs industrial la uzina „Барнаульский патронный завод” or. Barnaul, Federația Rusă în anul 1982 destinat pentru efectuarea tragerilor din pistoale - mitralieră de tipul AK-74,

AKS-74, AKS-74U, AK-105, AN-94, puștile-mitralieră de tipul RPK-74, RPKS-74. Cartușul prezentat la examinare este util pentru efectuarea tragerii. Careva urme de montare/demontare/deteriorare sau percutare a cartușului nu sunt prezente.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, acțiunile inculpatului Izbaș Ion au fost încadrate în baza art.290 alin.(1) Cod penal, păstrarea ilegală a munițiilor fără autorizarea corespunzătoare.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către procuror, solicitând casarea parțială a acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie dispusă încasarea din contul inculpatul Izbaș Ion în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare în mărime de 2 100 lei.

În motivarea apelului a invocat, din materialele cauzei penale s-a constatat cheltuieli judiciare în mărime de 2 100 lei, rezultate din efectuarea expertizei nr.34/12/1-R-931 din 19.03.2018.

Conform art.art.227-229 Cod de procedură penală, cheltuielile de judecată cuprind sumele cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală, iar plata acestora sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului (art.229 alin.(1) Cod de procedură penală). Astfel, legea permite ca cheltuielile judiciare să fie suportate de condamnați, însă instanța de judecată neîntemeiat a respins încasarea cheltuielilor judiciare de la inculpat, în cazul dat suma de 2 100 lei, costul raportului de expertiză.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 octombrie 2018, a fost respins ca nefondat apelul declarat de procuror, cu menținerea sentinței atacate fără modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat, că apelantul critică hotărârea primei instanțe în latura civilă a acesteia, prin care s-a respins solicitarea înaintată de acuzatorul de stat cu privire la încasarea de la inculpat a cheltuielilor judiciare în sumă de 2 100 lei. În privința acestor alegații, verificând materialele dosarului în raport cu argumentele din cererea de apel, instanța de apel a conchis, că acestea sunt neîntemeiate.

Instanța de apel a menționat, că argumentele invocate de către acuzatorul de stat în susținerea solicitării înaintate sunt neîntemeiate, deoarece art.143 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală prevede, că expertiza se dispune și se efectuează în mod obligatoriu pentru constatarea circumstanțelor enumerate în aliniatul nominalizat, inclusiv și în cazul când prin alte probe nu poate fi stabilit adevărul în cauză.

La caz s-au suportat cheltuieli judiciare pentru efectuarea expertizei judiciare, concluziile căreia sunt expuse în raportul de expertiză nr.34/12/1-R-931 din 19.03.2018, aceasta fiind dispusă în vederea examinării obiectului asemănător cu un cartuș, ridicat de la domiciliul lui Izbaș Ion în cadrul percheziției petrecute la data de 06.03.2018 și stabilirii dacă acest obiect se referă la categoria munițiilor. Respectiva expertiză fiind ordonată de către organul de urmărire penală, acțiune procesuală ce tine de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, care sunt puse în sarcina părții acuzării.

În același context, Colegiul consideră relevante prevederile art.142 alin.(1) Cod de procedură penală, expertiza judiciară se dispune în cazurile în care pentru constatarea, clarificarea sau evaluarea circumstanțelor ce pot avea importanță probatorie pentru cauza

penală sânt necesare cunoștințe specializate în domeniul științei, tehnicii, artei, meșteșugului sau în alte domenii. Posedarea unor asemenea cunoștințe specializate de către persoana care efectuează urmărirea penală sau de către judecător nu exclude necesitatea dispunerii expertizei judiciare. Dispunerea expertizei judiciare se face, la cererea părților, de către organul de urmărire penală, procuror sau de către instanța de judecată, precum și din oficiu de către organul de urmărire penală sau procuror.

Dat fiind faptul, că în speță, efectuarea expertizei a fost dispusă din oficiu de către organul de urmărire penală în vederea examinării obiectului asemănător cu un cartuș, ridicat de la domiciliul lui Izbaș Ion în cadrul percheziției petrecute la data de 06.03.2018 și stabilirii dacă acest obiect se referă la categoria munițiilor, ce la rândul său a determinat încadrarea juridică a faptei comise de inculpat, acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii - pusă în sarcina părții acuzării, instanța de apel a considerat neîntemeiată solicitarea procurorului expusă în apel.

Prin urmare, instanța de apel a conchis, că prima instanță corect a ajuns la concluzia, de a respinge cererea procurorului cu privire la încasarea din contul inculpatului a sumei de 2 100 lei, ce constituie cheltuieli judiciare pentru efectuarea expertizei judiciare, din care motiv apelul procurorului urmează a fi respins.

6. Ne fiind de acord cu soluția pronunțată de instanța de apel, procurorul a declarat recurs ordinar, indicând temeiul prevăzut la art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, solicitând casarea acesteia, în partea respingerii cererii privind încasare a cheltuielilor judiciare, cu trimiterea cauzei la rejudecare, în instanța de apel, într-un alt complet de judecată.

În susținerea solicitării sale, recurentul a invocat că instanțele de judecată au interpretat eronat prevederile art.227 alin.(1) Cod de procedură penală, or, ținând cont și de prevederile art.228 alin.(3) și 229 alin.(1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului.

Instanțele de judecată nu au clarificat obiectiv, necesitatea încasării cheltuielilor de judecată, ținând cont de faptul că cheltuielile judiciare au fost suportate de către stat în legătură cu efectuarea expertizei nr.34/12/1-R-931 din 19.03.2018, adoptând o decizie neargumentată.

7. Judecând recursul ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră că acesta urmează a fi admis, cu casarea parțială a hotărârii contestate, în partea cheltuielilor judiciare, din următoarele considerente.

Potrivit art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Astfel, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea erorilor de drept, de natură să afecteze echitatea desfășurării procesului și care au avut drept consecință adoptarea unei hotărâri contradictorii și nemotivate.

Potrivit art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Relevant este de specificat în acest context că, hotărârea instanței de apel, potrivit art.417 alin.(1) pct. 8) Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, temeuriile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Însă, contrar celor stipulate de legea procesual-penală, în cauza deferită judecării instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate exhaustiv de legislator.

Drept temei pentru declararea recursului, se constată că recurentul face trimitere la temeiul de casare prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală și anume, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, în cazul în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Din conținutul recursului rezultă că, partea acuzării este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, însă critică decizia instanței de apel, în partea ce ține de faptul că instanța de apel a menținut sentința prin care a fost respinsă solicitarea acuzatorului de stat, privind încasarea de la Izbaș Ion a cheltuielilor judiciare în beneficiul statului, în sumă de 2 100 lei.

Colegiul penal lărgit, verificând legalitatea deciziei instanței de apel sub acest aspect, constată că la examinarea apelului în partea expunerii asupra cheltuielilor judiciare, nu au fost respectate întru totul prevederile art.art.414 alin.(1), 417 alin.(1) pct. 8) Cod de procedură penală, or, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Prin urmare, instanța de recurs reține că, prima instanță la recunoscut vinovat și la condamnat pe Izbaș Ion în baza art.290 alin.(1) Cod penal, la 140 ore muncă neremunerată în folosul comunității, totodată a respins ca neîntemeiată cererea înaintată de procuror, privind încasarea de la inculpat a cheltuielilor de judecată în sumă de 2 100 lei, soluție menținută de către instanța de apel.

În motivarea soluției adoptate instanța de apel a indicat că „... *Colegiul penal apreciază ca neîntemeiate argumentele invocate de către partea acuzării în cererea de apel referitor la faptul, că instanța de judecată a dat o interpretare eronată prevederilor legale și urma să încaseze din contul lui Izbaș Ion cheltuielile judiciare, or, efectuarea expertizei judiciare balistice a fost dispusă în vederea demonstrării vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, fiind o acțiune procesuală ce ține de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, care sunt puse în sarcina acuzării de stat*”, astfel considerând necesar respingerea apelului procurorului.

Procurorul solicită încasarea de la Izbaș Ion a cheltuielilor judiciare în beneficiul statului, în sumă de 2 100 lei, în legătură cu efectuarea raportului de expertiză nr.34/12/1-R-931 din 19.03.2018.

Colegiul penal lărgit atestă că, la soluționarea chestiunii cu privire la încasarea sau neîncasarea din contul inculpatului Izbaș Ion a cheltuielilor judiciare, ce țin de efectuarea expertizei, instanța de apel nu a ținut cont de dispozițiile art.227 alin.(1), (2) pct. 5) Cod de procedură penală, care stipulează că cheltuieli judiciare sânt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal. Cheltuielile judiciare cuprind sumele cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală.

În prezenta cauză penală, a fost dispusă efectuarea acțiunilor procesuale, fiind întocmit raportul de expertiză judiciară nr.34/12/1-R-931 din 19.03.2018, pentru care a fost achitată suma de 2 100 lei.

Potrivit prevederilor art.229 Cod de procedură penală, care prevede că: alin.(1), cheltuielile judiciare sânt suportate de condamnat sau sânt trecute în contul statului; alin.(2) instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare.

Potrivit art.229 alin.(3) Cod de procedură penală, instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul sau persoana care trebuie să suporte cheltuielile judiciare în caz de insolvabilitate a acestora sau dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor.

Deci, reieșind din concluziile expuse de către instanța de apel în motivarea soluției adoptate, Colegiul penal lărgit constată că, instanța de apel a dispus menținerea sentinței prin care a fost respinsă ca neîntemeiată cererea înaintată de procuror, privind încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 2 100 lei, cu titlu de cheltuieli pentru efectuarea expertizei judiciare, inculpatul fiind eliberat total de la plata acestora, fără a indica, a motiva sau a face careva referire la faptul, dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea inculpatului, în conformitate cu prevederile art.229 alin.(3) Cod de procedură penală.

Din considerentele expuse, Colegiul penal lărgit statuează, că decizia instanței de apel în cauza dată, este afectată de insuficiență în partea motivării soluției adoptate, ceea ce este incident cazului de casare invocat în speță și prevăzut de art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, iar erorile admise de către instanța de apel nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și a se pronunța asupra legalității sentinței, substituind instanța care a judecat apelul, cu încălcarea prevederilor procesuale-penale la pronunțarea hotărârii judecătorești.

Colegiul penal lărgit consideră că, decizia instanței de apel în cauză urmează a fi casată parțial, în partea cheltuielilor judiciare, cu dispunerea rejudecării cauzei în acesta parte în instanța de apel, într-un nou complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă obligatoriu de prevederile art.436 Cod de procedură penală, care stabilește procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe în modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legale asupra motivelor indicate în cererea de apel depusă de procuror în partea cheltuielilor

judiciare, să-și argumenteze clar concluziile în decizia adoptată, să aprecieze toate circumstanțe cauzei, să emită o soluție clară și motivată, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, precum și de practica relevantă a CtEDO, și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată.

8. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Călugăreanu Vitalie, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 octombrie 2018, în partea respingerii cererii procurorului de încasare a cheltuielilor judiciare, în cauza penală în privința lui *Izbaș Ion xxxx* și dispune rejudecarea cauzei în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest, celelalte dispoziții ale deciziei se mențin.

Decizia nu se supune căilor de atac în partea dispusă rejudecării, în rest este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată integral la 25 aprilie 2019.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Nadejda Toma

Elena Cobzac

Victor Boico

O P I N I E S E P A R A T Ă

în conformitate cu prevederile art. 339 alin (7), 340 alin (3) Cod de procedură penală (în cauza ***Izbaș Ion xxxx***)

1. Prin decizia Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 11 septembrie 2018 a fost adoptată în cadrul judecării recursului ordinar în cauza indicată următoarea soluție: „Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Călugăreanu Vitalie, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 octombrie 2018, în partea respingerii cererii procurorului de încasare a cheltuielilor judiciare, în cauza penală în privința lui ***Izbaș Ion xxxx*** și dispune rejudecarea cauzei în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest, celelalte dispoziții ale deciziei se mențin”.

2. Nu am susținut soluția adoptată și consider, că urma a fi adoptată o soluție de respingere a recursului procurorului.

2.1. Consider că motivele și argumentele pe care le-a pus instanța de recurs la baza soluției de casare a hotărârii instanței de apel nu au fost invocate de către procuror nici la una dintre etapele examinării cauzei.

Casând decizia instanței de apel, Colegiul penal și-a expus considerentele, că cheltuielile judiciare în speță ar putea fi încasate, deoarece legislația de procedură penală (art. 227, 229) prevăd posibilitatea încasării din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare legate de înfăptuirea la caz a expertizelor, dând indicații instanței de apel să-și motiveze hotărârea pronunțată.

Disponând rejudecarea cauzei în partea examinării laturii civile a cauzei cu referire la cheltuielile de judecată, instanța de recurs, în opinia mea, nu a ținut cont de faptul, că nici la una dintre etapele examinării cauzei procurorul nu a adus careva argumente legale, precum și probe, care ar confirma posibilitatea încasării cheltuielilor judiciare.

Procurorul nu a invocat aceste argumente nici la depunerea recursului, indicând doar că, în opinia sa, potrivit legii cheltuielile urmează a fi admise, dar n-a specificat din care considerente a ajuns el la această concluzie și ce circumstanțe le invocă în acest sens.

Astfel, consider, că instanța de recurs a admis un recurs nemotivat, întemeindu-și soluția pe argumente neinvocate de către recurent la nici un dintre etapele desfășurării procesului penal.

Cu această ocazie vreau să menționez, că instanța de recurs, casând decizia instanței de apel, a intenționat să modifice practica judiciară existentă prin care se respingeau solicitările procurorului de încasare din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare, considerând că legislația în prezent permite dispunerea încasării acestora din contul inculpatului.

Cu referire la acest subiect vreau să menționez, că, în opinia mea, legislația actuală cu referire la încasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatului nu este clară, deoarece nu stabilește într-un mod explicit temeiurile și condițiile de încasare a acestora din contul inculpatului, precum și faptul cui îi revine sarcina probației în acest sens, iar instanța de recurs nu a adus o claritate în această privință, deși în joc este respectarea drepturilor inculpaților la un proces echitabil.

Judecător

(semnătura)

Nadejda Toma